

**Informace k pilotnímu ověřování organizace přijímacího řízení
do oborů vzdělání s maturitní zkouškou s využitím centrálně
zadávaných jednotných testů**

Praha, srpen 2015

1 Úvod

Ve dnech 15. dubna 2015, 16. dubna 2015 a 14. května 2015 bylo provedeno **pilotní ověřování organizace přijímacího řízení do oborů vzdělání s maturitní zkouškou s využitím centrálně zadávaných jednotných testů** (dále „pilotní ověřování“). Česká školní inspekce toto pilotní ověřování v souladu s § 174 odst. 2 písm. a) školského zákona a s ohledem na své zákonné zmocnění získávat a analyzovat informace o vzdělávání monitorovala, a zaměřovala se přitom zejména na jeho organizaci a průběh. Oblasti, na něž Česká školní inspekce orientovala svou pozornost, vzešly z dohody s Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání, které celý proces organizačně, věcně i administrativně koordinovalo.

2 Vzorek škol

Pilotního ověřování se zúčastnilo **celkem 630 středních škol**, přičemž Česká školní inspekce v uvedeném období **navštívila celkem 169 středních škol**, ve kterých bylo v rámci pilotního ověřování provedeno **179 přijímacích zkoušek** (v 10 školách byly jednotné testy uplatněny ve dvou přijímacích zkouškách).

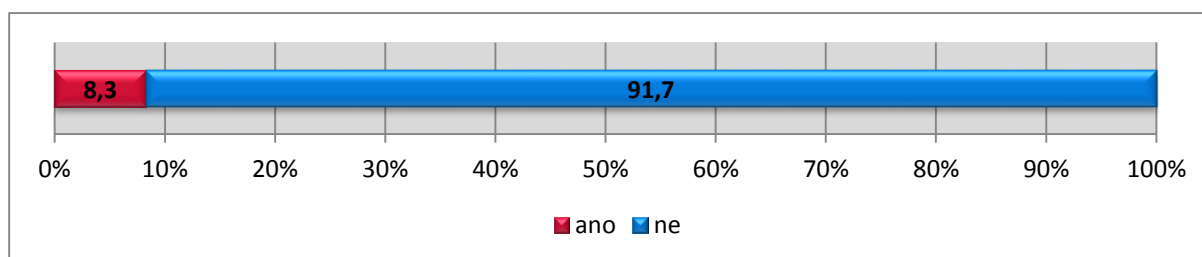
Nejčastěji se inspekční pracovníci účastnili pilotního ověřování přijímacích zkoušek do **čtyřletých oborů (57,5 %)**, dále pak do osmiletých oborů (34,6 %) a šestiletých oborů (7,8 %). Pilotní ověřování probíhalo v řádném i náhradním termínu, Česká školní inspekce monitorovala zejména **řádný termín (97,2 %)**.

3 Pilotní ověřování

Pilotní ověřování zahrnovalo použití jednotných testů z českého jazyka a literatury a z matematiky. Česká školní inspekce se zaměřila na oblasti **organizace zkoušek, rozbalování zkušební dokumentace, personální zabezpečení, začátek zkoušek, administraci zkoušek, průběh zkoušek, použití povolených, případně nepovolených pomůcek, navýšení času, výběr dokumentace a na předání výstupů k digitalizaci**.

Při pilotním ověřování přijímacího řízení středního vzdělávání s maturitní zkouškou byly zjištěny dílčí **nedostatky ve 14 školách**, tj. v 8,3 % z počtu navštívených škol.

Graf č. 1 **Nedostatky zjištěné v rámci pilotního ověřování (podíl škol v %)**

Celkem bylo zjištěno **18** dílčích **nedostatků**, z toho 7 v rámci zkoušky z českého jazyka literatury a 11 v rámci zkoušky z matematiky.

Ve zkoušce z českého jazyka a literatury byly shledány:

- **4 nedostatky v administraci zkoušky** – překročení časového limitu určeného k administraci zkoušky (pro věkovou kategorii uchazečů o studium osmiletého oboru víceletých gymnázií by byl vhodnější delší čas na administraci),

- **1 nedostatek v informacích uchazečům** – k pokynům o průběhu zkoušky byla doplněna nesprávná informace, že se za chybné odpovědi budou odečítat body,
- **1 nedostatek v informaci o časovém průběhu zkoušky** – zadavatel v jedné učebně oznámil chybný čas zahájení druhé části zkoušky,
- **1 nedostatek týkající se pomůcek** – administrátor zkoušky toleroval u některých žáků pouzdra na lavicích.

Ve zkoušce z matematiky bylo shledáno:

- **5 nedostatků v administraci zkoušky** – ve dvou případech došlo k překročení časového limitu určeného k administraci zkoušky, naopak v jednom případě byla doba pro administraci zkrácena, v jednom případě nebyly žákům sděleny všechny informace z pokynů pro zadavatele zkoušky a také nebyl dodržen sled postupných kroků, v jednom případě došlo k problému s identifikací evidenčních čísel přihlášky,
- **1 nedostatek v informacích uchazečům** – k pokynům o průběhu zkoušky byla doplněna nesprávná informace, že se za chybné odpovědi budou odečítat body,
- **2 nedostatky v informování uchazečů během zkoušky** – v jednom případě nebyla před koncem zkoušky žákům sdělena informace podle pokynu pro zadavatele zkoušky, ve druhém případě nebyl text pro žáky čten ale pouze interpretován,
- **2 nedostatky týkající se povolených pomůcek** – jednalo se o pouzdra na lavicích u některých žáků a chybějící tužka v sadě psacích potřeb zadavatele, kterou žák potřeboval,
- **1 nedostatek při výběru zkušební dokumentace** – zadavatelka si volala jednotlivě uchazeče k sobě ke stolku, aby odevzdali vyplněné záznamové archy a testové sešity, mezitím ostatní uchazeči mohli ještě dopisovat odpovědi.

Z uvedených nedostatků je nutno **2 nedostatky** hodnotit jako **závažné** – sdělení **chybné informace o odečítání bodů za nesprávné odpovědi** mohlo vést (a se značnou pravděpodobností vedlo) ke změně strategie žáků u úloh, na které neznali odpověď. **Nesprávně provedený výběr zkušební dokumentace** vedl ke zvýhodnění některých uchazečů, protože mohli věnovat řešení úloh delší čas než jiní uchazeči.

Z dalších zjištění vyplývá nejčastěji požadavek na prodloužení času pro administraci zkoušek, především u uchazečů do šestiletých a osmiletých gymnázií, kteří vstupují do neznámého prostředí a jsou konfrontováni se složitými organizačními pokyny. Ke zvážení je také prodloužení doby přestávek mezi zkuškovými testy. Často zmiňovanou komplikací bylo také rozmístění žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve všech učebnách. Administrace a kompletace testových sešitů i záznamových archů pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami do skupiny mezi ostatní žáky je poměrně náročná. Je požadováno, aby zkušební dokumentace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami byla v dodávce testů zvlášť. Dále je třeba konstatovat, že nebyly stanoveny pokyny pro situace, pokud by chtěl žák z učebny odejít, vrátit se a pokračovat ve zkoušce.

4 Doporučení

- prodloužit čas pro administraci zkoušek a prodloužit dobu přestávek mezi testy
- zjednodušit organizační a administrativní činnosti prováděné zadavatelem (*distribuce a kompletace testových sešitů a záznamových archů pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami*)

- pro snazší administraci zvážit oddělení zkušební dokumentace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami od dokumentace ostatních žáků
- legislativně centralizovat proces přijímací zkoušky (v gesci Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání), a tím využít možnost přenositelnosti výsledků
- zvážit stanovení dvou povinných termínů konání přijímací zkoušky s možností uplatnění lepšího výsledku pro účely přijímacího řízení (podmínkou je právě centralizace procesu přijímací zkoušky)
- posílit v testech z českého jazyka a matematiky takové úlohy, které budou dostatečně ověřovat obecné studijní předpoklady (toto doporučení navazuje na výstupy ze zjišťování výsledků žáků na úrovni 9. ročníků základních škol a 3. ročníků vybraných oborů středních odborných škol provedeného Českou školní inspekcí v roce 2015); cílem je omezit míru vlivu základních škol na výsledek žáka u přijímací zkoušky v těchto předmětech, a tím disparitu ve vzdělávacím systému; žáci jsou závislí zejména na kvalitě školy, kterou navštěvují, a také na jejím přístupu k přípravě na přijímací zkoušku z českého jazyka a matematiky - tím se zvyšuje vliv rodičů na výběr školy a současně omezuje vliv předpokladů žáků pro jejich další úspěšnou vzdělávací dráhu; při posílení prvků ověřujících více obecné studijní předpoklady se tato disproporce výrazně sníží; současně by se omezil negativní stav, kdy se výuka v posledních ročnících základního vzdělávání více zaměřuje na český jazyk a matematiku v neprospěch ostatních předmětů či vzdělávacích oblastí

5 Závěr

Česká školní inspekce hodnotí pilotní ověřování jako úspěšné, zjištěn byl poměrně nízký počet dílčích nedostatků, které ve většině případů neměly výraznější dopad na organizaci pilotního ověřování, jen ve dvou případech mohly ovlivnit výsledek uchazečů v dané škole. Identifikované nedostatky by měly iniciovat formulaci opatření, která by v budoucnu efektivně omezila riziko jejich recidivy.

Pilotní ověřování organizace přijímacího řízení do oborů vzdělání s maturitní zkouškou potvrdilo, že využití centrálně zadávaných jednotných testů je možné považovat za efektivní nástroj pro rozhodování o přijímání žáků. Při přípravě a realizaci pilotního ověřování byly podpůrné činnosti ze strany Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání poskytovány korektně a důsledně, v souladu s parametry pokusného ověřování vyhlášeného dle příslušných ustanovení školského zákona.